

מבוא לאמנות הרנסנס: על הציור – אמנות ותיאוריה ברנסנס

Art and Theory in the Renaissance

0821-1404-01

סמסטר א', תשע"ד

ד"ר תמר צ'ולקמן

שיעור ליבה

שעות קבלה של המרצה: בתיאום מראש

כתובת אימייל: cholcman@post.tau.ac.il

תיאור הקורס

במהלך תקופה קצרה שלטה באמנות הסברה כי טעם ויופי הם נושאים לויכוח, לחקירה ולמדידה וכי התשובה לשאלתה של המכשפה הרעה של שלגיה, לו היתה נשאלת בחוגי ההומניסטים, היתה יכולה להיות נושא לגיטימי לדיון. בניגוד לדעתו של הורטיוס ש"אין קנה מידה ליופי", אנשי הרנסנס האמינו שניתן וצריך למדוד ולנסח את "היפה". אבל כבר במחצית המאה ה-16 השתנתה הגישה, והיפה היה לערך סובייקטיבי המצוי בעיני המתבונן.

בשיעור זה נעסוק במחשבה התיאורטית של הרנסנס כמשקפת ומעצבת את האמנות מהמאה ה-14 ועד מחצית המאה ה-16. נעסוק בסוגיות התיאורטיות של האסטטיקה על רקע האמנות וההתפתחויות ההיסטוריות והתרבותיות שהשפיעו עליה. נבחן את כתביהם של תיאורטיקנים כצינינו צ'יניני, אלברטי, וליאונרדו, ואת ההתפתחות והביטוי של הכתיבה התיאורטית על אמני התקופה החל מג'וטו ועד מנטניה, בוטיצ'לי ורפאל.

During a short period in Art history the witch's question from Snow White could be a matter of scientific discussion. Contrary to Horace's view that beauty has no measure, Renaissance humanists and artists believed it can, it should, and even must be defined. But already in the middle of the 16th century, beauty turned to be a subjective matter, in the eye of the beholder.

This course examines Renaissance theoretical thought, and its transformation from the 14th to mid 16th century. We will discuss the theoretical issues of Aesthetics, and the historical events that influenced them. We will read and analyze the writings of Cennino Cennini, Alberti, and Leonardo da Vinci, vis-à-vis examining the work of Giotto to Mantegna, Botticelli, Raphael and others.

דרישות הקורס ומרכיבי הציון הסופי: בחינה מסכמת

בחינה: זיהוי שקופיות 30%, שאלות רב-ברירה 70%

אתר הקורס: מצגות הקורס, טקסטים לקריאת חובה וטקסטים נוספים (קריאת רשות) מצויים באתר הקורס. הכניסה לאתר מוסדרת עם הרישום לקורס. לבירור תקלות ועזרה בכניסה או שימוש באתר נא לפנות למעבדת המחשבים, מקסיקו חדר 118.

מבנה הקורס*

I. היצירה האמנותית: מרעיון לאובייקט

- מאוגוסטינוס הקדוש לצינינו צ'יני ואמנות המאה ה-14 באיטליה
- דיון ביצירותיהם של אמנים כצימבואה, דוצ'ו, ג'וטו, סימונה מרטיני והאחים לורנצטי

II. אסטיקה כנמשל:

- ברונלסקי, מזאצ'ו ודונטלו
- אלברטי וההומניזם המוקדם
- פרא-אנג'ליקו ופיירו דלה פרנצ'סקה

II. לאונרדו דה וינצ'י: מדע, אמנות וסובייקט

III. קומפוזיציה: דמיון או מציאות

- מנטנייה ובוטיצ'לי
- רפאל

IV. ממדע לפנטזיה:

- פרנצ'סקו קולונה, פילרטה ולוקה פקיאולי

V. היופי בעיני המתבונן - השיפוט האינטואיטיבי:

- מיכלאנג'לו ווזארי

* התכנית בנויה מחטיבות ונתונה לשינויים.

Alberti:

Leon Batista Alberti, *On painting*, translated with introduction and notes by John R. Spencer, New Haven : Yale University Press, [1977, C1966]

Alberti, Leon Batista, *On the art of building in ten books*, translated by Joseph Rykwert, Neil Leach, and Robert Tavernor, Cambridge, Mass.: MIT Press, C1988

Cennino Cennini:

Cennino D'Andrea Cennini, *The craftsman's handbook : the Italian "il libro dell' arte"*, translated by Daniel V. Thompson, Jr., New York: Dover, c1960

Leonardo da Vinci:

Carlo Pedretti, *Leonardo da Vinci "on painting" : a lost book (libro a) Reassembled from the Codex Vaticanus Urbinas 1270, and from the Codex Leicester*. With a chronology of Leonardo's treatise on painting ; foreword by Sir Kenneth Clark, London : P. Owen, 1965

Leonardo da Vinci, *The notebooks of Leonardo da Vinci*. Arranged, rendered into English and introduced by Edward MacCurdy, London : J. Cape, c1956

Leonardo on painting : An anthology of writings by Leonardo da Vinci with a selection of documents relating to his career as An artist / edited by Martin Kemp ; selected and translated by Martin Kemp and Margaret Walker, New Haven : Yale University Press, c1989

Leonardo da Vinci, *A treatise on painting*. Translated from the Italian by John Francis Rigaud; with a Life of Leonardo and an account of his Works by John William Brown, London : G. Bell, 1892

The genius of Leonardo da Vinci : Leonardo da Vinci on art and the artist / the material assembled, edited, and introduced by Andre Chastel ; translated from the French by Ellen Callmann, New York : Orion Press, c1961

Michelangelo:

Complete poems and selected letters of Michelangelo, translated, with foreword and notes, by Creighton Gilbert ; edited, with biographical introduction by Robert N. Linscott, Princeton, N.J.: Princeton University Press, c1980

Vasari:

Giorgio Vasari, *The lives of the painters, sculptors, and architects*. translated by Gaston du C. de Vere ; with an introd. and notes by David Ekserdjian, London : D. Campbell, c1996

ספרות כללית:

משה ברש, מבוא לאמנות הרנסנס, ירושלים: מוסד ביאליק, תשכ"ח. 113-32

Ackerman, James S., *Distance points: essays in theory and Renaissance art and architecture*, Cambridge: MIT Press, c1991

Comanini, Gregorio, (d. 1608), *The Figino, or, On the purpose of painting: art theory in the late Renaissance*, translated, with introduction and notes, by Ann Doyle-Anderson and Giancarlo Maiorino, Toronto, Buffalo, London: University of Toronto Press, c2001

Goldstein, Carl, *Visual fact over verbal fiction: a study of the Carracci and the criticism, theory, and practice of art in Renaissance and Baroque Italy*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988

Blunt, Anthony, *Artistic Theory in Italy 1450-1600*, Oxford: Oxford University Press, 1978

Baxandall, Michael, *Painting Experience in Fifteenth-Century Italy*, Oxford University Press, 1988. 29-103

Panofsky, Erwin, *Idea, A concept in Art Theory*, Joseph J.S. Peak, trs., Columbia: University of South Carolina Press, 1968. 47-99

Roskill, Mark W., *Dolce's Aretino and Venetian art theory of the Cinquecento*, Toronto: University of Toronto Press in association with the Renaissance Society of America, c2000

Sanders, Elma Barnes, *Realism in Florentine painting, 1400 to 1465: practice and theory*, Ann Arbor: University Microfilms International [Publisher], 1990, c1984

Sohm, Philip L., *Style in the art theory of early modern Italy*, Cambridge: Cambridge University Press, 2001

Schultz, Bernard, *Art and anatomy in Renaissance Italy*, Revision of thesis (Ph.D.) - University of Pittsburgh, 1982

Tatarkiewicz, Wladislaw, *History of Aesthetics*, Vol. III., The Hague: Mouton, 1970-74

Williams, Robert, *Art, theory, and culture in sixteenth-century Italy : from techne to metatechne*, Cambridge: Cambridge University Press, 1997

Williams, Robert, *Art theory: an historical introduction*, Malden, MA: Blackwell, 2004